Docustory over Visserij van Noord

De 'Nortero' Marco Valentino Christiaans, van 1977 tot 2001 actief in de politiek, heeft het jaar nadat hij het Statenvoorzitterschap neergelegde, productief gemaakt op een wel heel ander terrein, door het schrijven van een docustory over de vissers van zijn geboortedistrict Noord in de eerste helft van de twintigste eeuw. Zijn in samenwerking met Unoca gepubliceerde Perseverancia werd donderdagmiddag 31 oktober met niet minder dan acht andere boeken in de Arubaanse Biblioteca Nacional gepresenteerd.

Door Wim Rutgers

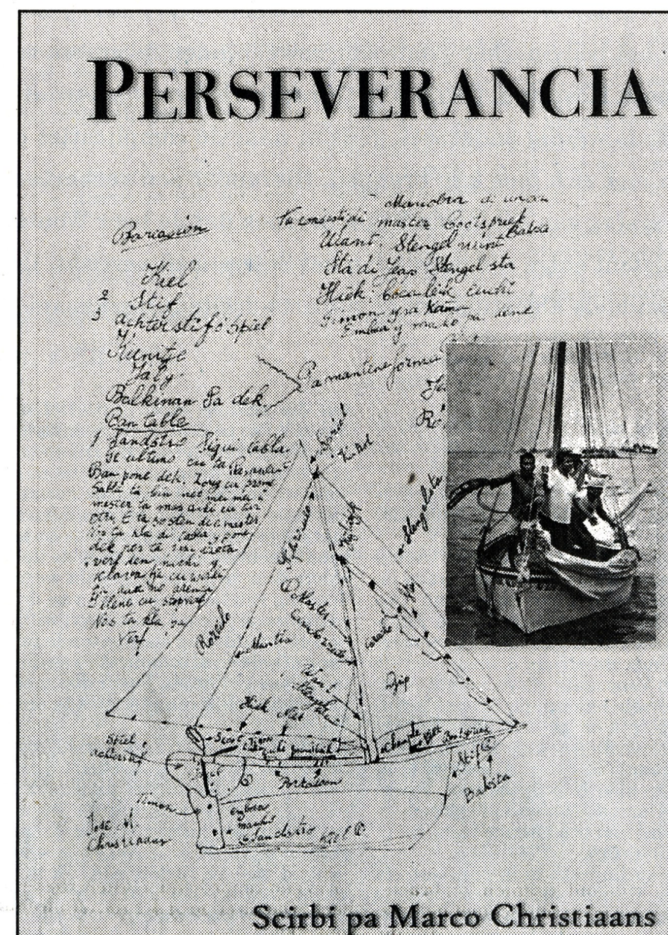
Perseverancia bevat de geschiedenis van de visserij in Noord - en een beetje van Rancho en Playa – in de vorm van een verhaal rond een aantal in hun tijd bekende vissers, van wie de jonge Djo en zijn aantrekkelijke vrouw Ana de hoofdpersonages zijn. Christiaans documenteert de visserijgeschiedenis in verhaalvorm, vandaar de naam docustory in navolging van een 'docudrama' dat immers een gangbare term is voor toneel met een hoog werkelijkheidsgehalte. Het moet meteen gezegd dat Christaans erin geslaagd is de talrijke historische gegevens die hij de lezer wil vertellen mooi in het verhaal te incorporeren, waardoor zijn boek vlot en gemakkelijk leest. Aan het einde van zijn verhaal noteert hij namen en eigenaars van een groot aantal boten uit de goede oude zeiltijd en hun bouwers, de plekken waar de vissers hun netten geregeld uitwierpen op de belangrijkste visgronden, een aantal gezegdes en uitdrukkingen over zee, boten en visserij en een woordenlijst van oude intussen minder bekende woorden. Daarmee heeft hij zowel de plaatselijke geschiedenis van Noord en zijn visserij als het Papiamento verrijkt. Enkele tekeningen van Sheila Werleman en een aantal foto's over het Aruba van vroeger versterken het historische karakter van het boek.

Perseverancia past in de traditie van zeeverhalen en legendarische zeelieden zoals die van Bonaire en de Bovenwindse Antilliaanse eilanden al veel langer bekend zijn. Op Aruba zelf ging Yolanda Croes de auteur Marco Christiaans voor met haar docustories, zoals *Perdi riba lama, aventuranan saca for di bida real* (1999).

In detail vertelt Christiaans in tien hoofdstukken hoe Djo en zijn vrienden in de eerste helft van de vorige eeuw gingen vissen, hoe de boten waren gebouwd en hoe de vis werd gevangen. Met veel smaak weidt Christiaans uit over de traditionele zeilbotenrace die ieder jaar ter gelegenheid van Koninginnedag plaatsvond. Uiteraard komt er ook een bijna verdrinkingsdrama aan de orde, waarbij de geleende boot San Pedro verloren gaat. Boten waren in die tijd kennelijk bestemd voor gezamenlijk gebruik en werden door de eigenaar probleemloos uitgeleend. Er valt dan ook geen woord over enige schadeloosstelling van een verloren gegane maar toch wel degelijk kostbare boot.

De grootste wens van Djo is het om eens zelf een eigen boot te bezitten, een wens die uiteraard aan het eind van het verhaal in vervulling gaat. Maar dat gebeurt dan na veel doorzettingsvermogen – perseverancia - van zijn kant en hulp van zijn talrijke vrienden. Zo geeft Marco Christiaans heel onopzettelijk een beeld van het leven van de Arubaan in de eerste decennia van de twintigste eeuw. Christiaans preekt of moraliseert nergens, maar vertelt natuurlijkerwijs over het respect en de dignidad die in die tijd nog een vanzelfsprekend onderdeel van de Arubaanse cultuur waren en die volgens velen de laatste jaren zo jammerlijk verloren zijn gegaan en daarom nu zo node gemist worden. Dat vond ik nog wel het sterkste deel van het boek. Dit idee is te weinig uitgewerkt om op deze manier literatuur van hoog gehalte op te leveren, maar het biedt wel degelijk aangename en onderhoudende leesstof over een interessant onderwerp.

De schrijver concentreert zich zó op het vertellen van alles wat er rond de visserij plaatsvond, dat de bijfiguren die niet direct bij het visgebeuren betrokken zijn, helemaal op de achtergrond blijven. Zo heet Ana een vrouw met een sterk karakter, maar kan ze dat in het verhaal alleen maar laten blijken vanuit haar dienende rol ten opzichte van haar man. Vooral in het begin van het verhaal lijkt Djo veel ouder dan hij met zijn ruim twintig jaren nog maar is. Zo zoekt Djo om zijn wens een eigen boot te bezitten, werk bij de Arend Petroleum Maatschappij bij de Eagle omdat hij met de karige opbrengst van de visvangst een dergelijke vergaande wens nooit zou kunnen realiseren. Maar we lezen nauwelijks iets over dat werk en de omstandigheden daarvan. Hier heeft Marco Christiaans een kans laten liggen om in zijn met zijn ruim honderdvijftig bladzijden toch niet zo dunne verhaal een wat algemener beeld van het eiland in de eerste eeuwhelft te geven. Maar misschien komt dat wel in een volgend boek, want dat Marco Christiaans kan vertellen en dat hij dat ook graag doet heeft hij met dit boek ruimschoots bewezen.

Marco Christiaans: Perseverancia
181 bladzijden
ISBN 99904 925 8 1